

Teksti: Wilma Kirkkopelto-Pakarinen
Kuvat: Pekka Pakarinen

Maatilan rakennukset otetaan uusiokäyttöön. Ensin rakennetaan sauna.

Meille suomalaisille sauna on tärkeä osa kulttuuriamme, pyhä paikka. Siellä on synnytty ja kuoltu, ennustettu ja parannettu. Nykyään siellä hoidetaan hygieniaa ja pr-toimintaa. Se on taukopaikka arkielämän keskellä. Jokainen sauna on ainutkertainen. Ei ole kahta samanlaista. Meidän pyhä paikkamme, puulämmitteinen sauna rakennettiin navettaan, entiseen hevospilttuuseen.

Muutimme viime vuoden kesällä Ruuhka-Suomesta, Kirkkonummelta tänne luonnonhelmaan Miehikkälään, Hauhian perukoille. Päätös syntyi eräänä huhtikuun päivänä yhdessä tunnissa. Jo kuukauden kuluttua suunnistimme pois Kirkkonummelta. Talo meillä oli valmiina odottamassa, ja hirsinen saunarakennus odotti innolla uusia kylpijiä. Se oli kuitenkin vuosien saatossa pahasti rapistunut, joten ensimmäinen projektimme oli saunan rakentaminen. Tovin tuumailtuamme päätimme tehdä sen maatilamme navettarakennukseen, jossa oli tyhjää tilaa yllin kyllin.

Valmis tila hevospilttuussa

Navettarakennuksemme on erittäin hyvin säilynyt korkeasta iästään huolimatta. Vesikaton uusimme muutama vuosi sitten. Huopakatteen tilalle laitoimme huomattavasti pitkäikäisemmän profiilipeltikatteen. Varsinaisen navetan puolelle perustimme moottoripyöriemme verstaasoston. Sen vieressä oli kaksi hevospilttuuta aivan käyttämättöminä, toinen sopivan kokoinen saunan löyly- ja peseytymistilaksi toinen pukuhuoneeksi.

Vaatimuksemme saunalta olivat hyvin tavalliset ja perinteiset: pelkistetty, makoisat löylyt antava tila, tarpeeksi suuri löylyn otolle ja peseytymiseen. Pilttuun pinta-ala oli 6,5 neliötä, eli mitoiltaan juuri sopivan kokoinen meidän pienperheen saunaksi. Korkeudeltaan tila oli 2,20 metriä, mikä täytti hyvin yleiset korkeussuosituksen.

Makoisia löylyjä kylän suurimmassa saunarakennuksessa

Jotta sauna antaisi makoisat löylyt, se pitää lämpöeristää huolellisesti. Tärkeää on myös tehdä hyvä kosteuseristys. Tässä kohtaa emme pihistelleet. Seinät eristimme 125 mm:n mineraalivillalla ja kattoontuli 150 mm:n eriste. Niiden päälle laitoimme saunaan tarkoitettua alumiinipaperin, joka heijastaa lämpöä ja toimii höyrynsulkuna.

Paneelien alle pitää jättää ilmaraako, joten kiinnitimme runkopalkkeihin ennen paneelointia 25 mm:n rimat. Tämän jälkeen alkoi syntyä valmista paneelipintaa.

Seinien materiaaliksi voi valita esimerkiksi kuusta tai haapaa. Mänty on epäkiitollinen puu, koska se "itkee" pihkaa vielä vuosien

jälkeen. Lauteet tehdään yleensä kuusesta tai apacheesta, mutta hyviä vaihtoehtoja ovat myös leppä, haapa tai lämpökäsittely haapa. Halusimme kotimaisen perinteisen puulaadun ja valintamme oli supisuomalainen kuusi sekä seinä- että laudemateriaaliksi.

Lauteiden korkeudella on väliä

Saunamme lopulliseksi korkeudeksi tuli 2 metriä. Liian korkea saunasta ei kuitenkaan kannata tehdä, koska sisäkorkeus lisää tilavuutta ja näin pidentää saunan lämmitysaikaa.

Lauteiden korkeus mitoitetaan katosta alaspäin. Sopiva lauteiden etäisyys katosta on 100 cm. Koska saunamme on yhdistetty löyly- ja pesutila, rakensimme lauteet nurkkaan. Näin saimme toimivan ja tarpeeksi ison peseytymispaikan. Lauteiden pituus on 180 cm, eli meidän kahden hengen perhe mahtuu mainiosti siellä kylpemään. Istuintason syvyys vaihtelee lauteiden kolmiomoodon vuoksi, mutta kyllä lauteilla on jo hyvin mahtunut saunomaan kolme ronskia miestäkin.

Makoisat löylyt puukiukaasta

Kiuasvalintamme oli ehdottomasti puukiuas. Ensimmäinen huomioonotettava seikka oli se, että saunamme tulisi olemaan sekä löyly- että pesuhuone. Toinen yhtä tärkeä valintaamme vaikuttanut kriteeri oli, ettei mikään voita puulämmitteisen saunan kipakoita mutta pehmeitä löylyjä. Sen lämmittäminen on tietenkin työläämpää kuin sähkökiukaan. Kolmas syy oli energian säästö. Puut saamme omasta metsästä, joten lämmityskuluja ei tule.

Saunamme savuhormin ulostulo on navetan katolle. Hormin paloturvallisuus huomioitiin tarkasti, ja valitsimme ruostumattomasta teräksestä valmistetun valmishormin. Turvallisuussyistä vuorasimme sen navetan vintin läpimenevältä osalta 100 mm:n mineraalivillalla, jonka ympärille laitoimme vielä 1 mm:n vahvuisen galvanoidin pellin.

Hevospilttuussa ei ollut valmiina vesijohtoja, emmekä mekään käyneet siihen projektiin. Vesi tulee sisätiloihin, mutta kantamalla. Kiukaassa on iso vesisäiliö, josta saamme kylpemiseen lämpimän veden. Betonisessa lattiassa oli valmiina vesikouru, jota pitkin vesi valuu entiseen lantalaan.

Hevospilttu alkaa muuttaa muotoaan. Lattian rajaan muurattiin harkot ja niiden päälle tehtiin runkorakenteet. Suuren ikkunan kautta sauna saadaan hyvin tuuletettua ja löylyn löymillä on hyvät näköalat pihamaalle.

Seinäpaneeli on kiinnitetty rimoihin, jotta paneelin taakse jää ilmarako.

Puukiukaan lämmittäminen on työläämpää kuin sähkökiukaan, mutta vaivan arvoinen. Löylyn laatu on pehmeää ja hapekasta.

Työlästäkö? Olihan se suuri muutos verrattuna aikaisempaan saunamme, mutta täällä maalla kaikki on toisin. Saunassa käynti on todellakin iso osa lauantai-päiväämme vesien hakuineen pihakaivosta ja puiden lisäämisine kiukaan tulipesään, mutta mieluisia työrupeamia perheen miesväelle.

Seuraavat projektimme...

Rakentaminen jatkuu maatilallamme. Kevään projektina on rakentaa saunan vieressä olevaan toiseen hevospilttuuseen saunojille pukuhuone. Toinen projektimme on vanhan navetan kivijaloista tehtävä grillikatos, johon yläosaksi valitaan vanhan saunamme hyväkuntoiset hirret. Uuden hevosemme talli valmistui traktorivajaan tammikuun viimeisellä viikolla. Niin, ja talomme sisäseinät saavat kesällä uuden ilmeen. Kaikki työt toteutamme tee-itse-menetelmällä.

osmo®
...color

Öljyvaha puulattioille

OSMO COLOR Öljyvaha puulattioille on väritön pintakäsittelyaine massiivipuusta valmistetuille lautalattioille, parkettilattioille ja korkkilattioille. Öljyvahattaviksi sopivat sekä uudet että vanhoista pinnoitteista puhtaaksi hiotut vanhat lattiat. OSMO COLOR Öljyvahalla syntyy huokoinen ja hengittävä pinta, joka ei lohkeile, halkeile eikä hilseile. Öljyvahattu pinta on hyvin kulutusta kestävä, vettähylykivä ja helppo pitää puhtaana. Tuotenumero 3032 silkinhimmeä, tuotenumero 3062 matta. Tutustu erilliseen työohjeeseen nro 7+.

Lisätietoja maahantuojalta: SARBON WOODWISE OY
puh. (019) 729 381, fax (019) 729 385, info@osmocolor.com

KAIKKI MITÄ TARVITSET

Bostikin laaja tuotevalikoima kattaa liimat, tasoitteet, laastit, vedeneristeet, tiivistysmassat ja -nauhat

The Bostik logo consists of the word 'Bostik' in a bold, blue, sans-serif font. The letters are slightly italicized. A red swoosh underline starts under the 'B', goes under the 'o', 's', and 't', and then curves back up and over the 'i' and 'k'.

Bostik OY
Tursonkatu 4, PL 30, 33541 Tampere
Puh: 03 2460111, Myynti: 03 2460200
Fax: 03 2532084, Myynti: 03 2532849
E-mail: info.fi@bostik.com, Kotisivu: www.bostik.fi